UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

Dipòsit digital de documents de la UAB

This is the **published version** of the bachelor thesis:

Torres Martínez, Ariadna. *Com condiciona el context sociocultural en la comprensió de l'actualitat: què interessa i com l'entén l'alumnat de Sabadell?*. Treball de Final de Grau (Universitat Autònoma de Barcelona), 2026 (Educació Primària). 45 pàg.

This version is available at https://ddd.uab.cat/record/336885

under the terms of the license.

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

TREBALL DE FINAL DE GRAU

COM CONDICIONA EL CONTEXT SOCIOCULTURAL EN LA COMPRENSIÓ DE L'ACTUALITAT: QUÈ INTERESSA I COM L'ENTÉN L'ALUMNAT DE SABADELL?

La influència de l'entorn en la interpretació dels problemes socialment rellevants en infants de cicle inicial de l'etapa d'educació primària

Font: València (2021) Jaime Castillo

ARIADNA TORRES MARTÍNEZ
Tutor: Víctor Pastor Castro
Dep. Didàctica de la Llengua i la Literatura i de les Ciències Socials

Correu: Ariadna.TorresM@autonoma.cat

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA
Juny 2026

“L’educació no canvia el món, canvia les persones que canviaran el món.”
Paulo Freire (1996)

COM CONDICIONA EL CONTEXT SOCIOCULTURAL EN LA COMPRENSIÓ DE L’ACTUALITAT: QUÈ INTERESSA I COM L’ENTÉN L’ALUMNAT DE SABADELL?

TFG Grau d’Educació Primària - Universitat Autònoma de Barcelona

Ariadna Torres Martínez

COM CONDICIONA EL CONTEXT SOCIOCULTURAL EN LA COMPRENSIÓ DE L'ACTUALITAT: QUÈ INTERESSA I COM L'ENTÉN L'ALUMNAT DE SABADELL?

TFG Grau d'Educació Primària - Universitat Autònoma de Barcelona

Ariadna Torres Martínez

Resum:
Aquesta recerca pretén analitzar com el context sociocultural i econòmic condiciona la comprensió i l'interès de l'alumnat d'educació primària de diversos districtes de Sabadell per l'actualitat de l'alumnat d'educació primària. Des de la didàctica de les ciències socials, es defensa la importància de treballar problemes socialment rellevants a l'aula per fomentar el pensament crític i la formació d'una ciutadania compromesa amb el seu entorn. L'escola és un espai clau per assegurar l'accés a la informació de manera equitativa i per acompanyar l'alumnat en la comprensió i interpretació de la realitat en una societat mediatitzada. A partir d'una recerca i diverses entrades a aules de cicle inicial realitzades en diferents escoles de Sabadell, s'analitzen les diferències en la priorització i interpretació de problemàtiques actuals, tenint en compte el factor del context socioeconòmic i cultural de l'alumnat.

Paraules clau: Context sociocultural, ciències socials, educació primària, actualitat, pensament crític, ciutadania, problemes socialment rellevants i desigualtats socioeconòmiques.

Resumen:
Esta investigación pretende analizar cómo el contexto sociocultural y económico condiciona la comprensión y el interés del alumnado de educación primaria de varios distritos de Sabadell por la actualidad del alumnado de educación primaria. Desde la didáctica de las ciencias sociales, se defiende la importancia de trabajar problemas socialmente relevantes en el aula para fomentar el pensamiento crítico y la formación de una ciudadanía comprometida con su entorno. La escuela es un espacio clave para asegurar el acceso a la información de forma equitativa y para acompañar al alumnado en la comprensión e interpretación de la realidad en una sociedad mediatizada. A partir de una investigación y diversas entradas en aulas de ciclo inicial realizadas en diferentes escuelas de Sabadell, se analizan las diferencias en la priorización e interpretación de problemáticas actuales, teniendo en cuenta el factor del contexto socioeconómico y cultural del alumnado.

Abstract:
This research aims to analyze how the sociocultural and economic context conditions the understanding and interest of primary school students from various districts of Sabadell in current affairs. From the didactics of social sciences, the importance of working on socially relevant problems in the classroom is defended to promote critical thinking and the formation of a citizenry committed to their environment. The school is a key space to ensure access to information in an equitable manner and to accompany students in understanding and interpreting reality in a media-driven society. Based on research and several visits to primary school classrooms carried out in different schools in Sabadell, the differences in the prioritization and interpretation of current issues are analyzed, taking into account the factor of the socio-economic and cultural context of the students.

Índex

1. Plantejament del projecte 3

2. Justificació 4

3. Context 5

4. Objectius de la recerca 6

5. Marc teòric 7
5.1. Ciències socials 7
5.1.1. Què són les ciències socials? 7
5.1.2. Evolució de les ciències socials 8
5.1.3. Ciències socials i educació: Importància social i actualitat 8

5.2. Ciutadania 9
5.2.1. Ciutadania i problemes socials actuals 9
5.2.2. La ciutadania a l'etapa de primària 10

5.3. Curriculum 11
5.3.1. El currículum com a eina per formar ciutadania crítica 11
5.3.2. Competències clau i aprenentatge significatiu. 11

5.4. Actualitat i cultura mediàtica 12
5.4.1. Infants com a agents socials 12

5.5. Aprenentatge basat en problemes socialment rellevants 13

5.6. Interessos i motivació envers l'actualitat 14
5.6.1. L'actualitat a l'escola 14

5.7. Context sociocultural 15
5.7.1. Entorn comunitari i cultural 16
5.7.2. Accés a la informació 16

6. Marc pràctic 18
6.1. Metodologia de la recerca 18
6.1.1. Problemàtica que dóna lloc a la recerca 19
6.1.2. Objectius de la recerca 19
6.1.3. Hipòtesis de la recerca 19

6.2. Planificació i disseny de la intervenció 20
6.2.1. Contextualització de la intervenció 20
6.2.1.1. Escola A 21
6.2.1.2. Escola B 21

7. Resultats de la recerca 22

7.1. Interpretació / discussió dels resultats 27

8. Conclusions derivades 30
8.1. Contribució al camp de l'educació i implicacions pedagògiques 32
8.2. Valoració global de la recerca i possibles línies de continuïtat 33

9. Agraïments 35

10. Annexos 36
10.1. Annex 1: Imatges dels PSR 36
10.2. Annex 2: Transcripció de les entrevistes 37

11. Bibliografia 39

1. PLANTEJAMENT DEL PROJECTE

L'actualitat forma part de la vida quotidiana de l'alumnat, però no tot l'alumnat s'hi acosta des de les mateixes condicions ni amb els mateixos interessos. És per això que la recerca se centra a analitzar i comparar l'interès i la interpretació dels infants envers l'actualitat, d'alumnat de diferents escoles de Sabadell. Aquestes escoles han estat seleccionades buscant diversitat de contextos, nivells socioeconòmics i culturals, orígens… és per això que són de diversos districtes de la ciutat.

L'escola té un paper clau en el desenvolupament del pensament crític i en la lectura comprensiva dels fets socials, però no és l'únic factor que aproxima als infants a les notícies actuals. És per això que és essencial tenir en compte el context familiar de cada alumnat, les vivències i experiències que el condicionen a tenir un punt de vista o un altre, i els factors que influencien a l'hora d'interpretar el món actual. No tots els infants tenen les mateixes oportunitats d'accedir a notícies i recursos, i l'escola pot garantir un accés equitatiu a la informació.

No obstant, l'escola assumeix el rol de minimitzar aquestes desigualtats i equilibrar la diversitat de cara al coneixement que té l'alumnat sobre els fets actuals. Ajuda l'alumnat a analitzar, interpretar, conèixer i valorar la informació de l'entorn, no només a rebre-la, sinó a formar ciutadans crítics i amb arguments. Com remarca l'educador brasiler Paulo Freire (1996): *"L'educació no canvia el món, canvia les persones que canviaran el món."*

L'actualitat pot ser complexa i difícil de comprendre per als infants, que poden interpretar els esdeveniments des d'opinions familiars o d'altres influències, però a l'escola es poden situar en un context històric, social o cultural i facilitar-ne l'anàlisi i la comprensió.
Mitjançant l'ensenyament contextualitzat, l'alumnat pot entendre millor els fets i les seves implicacions.
Per aquest motiu, l'escola pot connectar l'actualitat amb la vida de l'alumnat, mostrant la rellevància dels temes des d'un punt de vista més objectiu, i motivar-los a opinar, debatre i implicar-se en la societat. L'actualitat a l'aula no només informa, sinó que també desperta la curiositat i el compromís dels i les estudiants.

Sabadell, com a ciutat amb una marcada diversitat socioeconòmica entre districtes, esdevé un context idoni per analitzar aquestes diferències. Per poder determinar quines són les preocupacions i els interessos que reflecteixen la realitat de l'escola, de les famílies i dels districtes de Sabadell, i observar com els diferents contextos fan que alguns temes interessin més que d'altres.

Tot i la presència creixent de l'actualitat dins les aules, sovint es desconeix com la interpreta realment cada alumne, i la veu dels infants queda en un segon pla. Aquesta manca de coneixement pot dificultar la creació de propostes educatives realment significatives i augmentar el risc d'una educació que no connecti amb totes les realitats socials.
Conèixer els interessos i les interpretacions de l'alumnat pot ajudar a dissenyar, doncs, activitats més contextualitzades i significatives, que tinguin en compte els interessos i les situacions que condicionen l'aprenentatge de cada infant. D'aquesta manera, hi ha certa connexió entre l'educació envers l'actualitat i l'educació crítica, ciutadana i la justícia social, permetent així adaptar-nos a l'alumnat i aconseguir un ensenyament vinculat a les

necessitats concretes. En aquest sentit, *«és fonamental vincular l'aprenentatge amb l'experiència dels alumnes per fomentar la seva implicació i comprensió crítica del món»* (Canals, 2002, p. 45), cosa que reforça la necessitat d'adaptar els continguts a les realitats socioeconòmiques dels diferents districtes.

Aquest, doncs, treball pretén contribuir a una educació més equitativa, que tingui en compte les diferents realitats socials presents a l'aula per a dur a terme propostes d'aprenentatge conscients i amb una major implicació de l'alumnat. Entendre com l'alumnat llegeix el món és un pas necessari per fomentar una ciutadania crítica i activa.
Partint de la pregunta: ''Com influeix el context sociocultural de l'escola en els interessos sobre l'actualitat i la seva interpretació?'', es pretén analitzar com el context sociocultural i econòmic de les escoles de Sabadell condiciona en la manera com l'alumnat entén i interpreta els esdeveniments actuals d'arreu del món.

2. JUSTIFICACIÓ

Què es vol investigar i per què?

En primer lloc, l'interès personal i acadèmic per l'assignatura de Medi Social al 3r curs del grau, va marcar un abans i un després en la manera d'entendre l'educació. Va despertar un gran interès a canviar la mirada que tenim dels infants, i voler capgirar la manera en què es treballen els problemes socialment rellevants a les aules de primària.

Destacar que, sense la influència de la professora Roser Canals, a la qual m'agradaria dedicar aquest treball, no hagués estat tan motivador per a mi. El paper de la Roser, ha condicionat la tria de la recerca, ja que ha sigut una referent pedagògica molt destacada. La seva manera d'enfocar l'ensenyament de les ciències socials em va portar a una profunda reflexió sobre quin tipus de mestra vull ser.

En segon lloc, aquesta tria sorgeix d'una preocupació creixent per com es treballa l'actualitat a les aules. Sovint l'actualitat es tracta de manera superficial o puntual, i desconnectada del dia a dia de l'alumnat, i en molts casos l'escola continua prioritzant continguts tancats per sobre de problemes reals i presents.

Com a crítica al model educatiu, i no a l'alumnat, força joves surten del sistema educatiu sense eines crítiques. Aquesta inquietud personal davant l'alumnat que acaba l'escolarització obligatòria sense haver desenvolupat una capacitat d'anàlisi, pensament crític o so ciència social que els permeti qüestionar la informació, em motiva a encaminar la recerca cap a l'àmbit social relacionat amb l'actualitat.

Finalment, el treball s'acaba centrant en la comparació entre diversos centres educatius públics de Sabadell, ja que durant les pràctiques del grau he tingut la gran oportunitat de veure diverses realitats escolars i familiars. És per això que m'interessa unir la teoria amb una pràctica educativa real, que permeti obtenir informació sobre com l'alumnat entén i demostra certs interessos segons el context socioeconòmic i cultural en el qual es troba.
Penso que el TFG és una bona oportunitat per aprofundir en aspectes com aquest.

3. CONTEXT

Sabadell és una ciutat de Catalunya amb una notable diversitat socioeconòmica entre districtes. Hi conviuen zones amb majors necessitats econòmiques i socials amb altres que disposen d'un nivell adquisitiu més elevat, fet que genera realitats educatives diferents segons el context de cada centre escolar. Aquesta diversitat es reflecteix no només en les condicions materials de les famílies, sinó també en l'accés a recursos culturals, tecnològics i educatius, així com en les oportunitats d'acompanyament acadèmic fora de l'escola.

Per obtenir informació per a la recerca, s'ha dut a terme una entrada d'aula a dos centres educatius de titularitat pública situats en districtes diferents, amb l'objectiu de poder establir comparacions entre contextos diversos. Ambdós centres disposen de recursos i serveis adaptats a les necessitats del seu alumnat, però aquests varien segons la realitat social de l'entorn. Alguns aspectes com la disponibilitat de recursos digitals a casa, la participació de les famílies en la vida escolar, l'accés a activitats extraescolars o el suport educatiu extern poden influir en la manera com l'alumnat comprèn i interpreta l'actualitat.

La primera escola està situada en un districte on el nivell socioeconòmic és mitjà-alt (districte 2), mentre que la segona es troba en un districte de nivell socioeconòmic més baix (districte 6). Tot i que això no implica que totes les famílies s'ajustin exactament al perfil socioeconòmic predominant del barri, sí que condiciona en part el context educatiu i els recursos disponibles. En el primer centre és més habitual trobar alumnat amb accés a dispositius tecnològics propis, activitats culturals i suport familiar en l'àmbit acadèmic. En canvi, al segon centre poden existir més situacions de vulnerabilitat social, així com una major necessitat de recursos de suport, atenció a la diversitat i programes de compensació educativa impulsats pel mateix centre o pels serveis municipals.

L'entrada d'aula s'ha determinat al cicle inicial, ja que hi ha poca informació sobre com s'interpreta l'actualitat en edats primerenques. Sovint, en aquests nivells no es treballen notícies o temes d'actualitat, partint de la idea que l'alumnat encara no disposa dels coneixements o de l'interès suficient. Tanmateix, els infants ja tenen contacte amb informació i esdeveniments del seu entorn a través de converses familiars, mitjans de comunicació o xarxes socials, i la manera com els interpreten pot estar influenciada pel context sociocultural i educatiu en què creixen.

Font: Wikimedia Commons (Heralder), "Barris Sabadell.svg".

4. OBJECTIUS DE LA RECERCA

Objectiu general:
Analitzar com el context sociocultural de les escoles de Sabadell influeix en la manera com l'alumnat entén i interpreta l'actualitat, i dissenyar un recurs pedagògic adaptat a les diferents realitats escolars per afrontar la comprensió de l'entorn social.

Objectiu	Pregunta	Hipòtesi
Examinar com l'alumnat interpreta la informació sobre l'actualitat.	Hi ha diferències en la manera com els alumnes interpreten i valoren les notícies segons el seu context socioeconòmic?	L'alumnat de districtes amb més recursos desenvoluparà interpretacions més crítiques i comparatives de les notícies, mentre que l'alumnat de districtes amb menys recursos podria interpretar-les d'una manera més concreta i immediata, vinculada a la seva experiència personal.
Identificar les diferències en els interessos i en la interpretació de l'actualitat entre alumnat d'escoles de diferents contextos socioculturals.	Com percep i entén l'alumnat d'educació primària l'actualitat?	El context sociocultural de l'escola influeix directament en la manera que l'alumnat valora i interpreta les notícies i els temes d'actualitat.
Descriure quins factors del context sociocultural influeixen en l'interès i el coneixement de l'actualitat entre alumnat de centres situats en diferents districtes de Sabadell.	Quines diferències s'observen entre alumnat de centres situats en districtes de nivell sociocultural diferent?	L'alumnat de escoles situades en districtes de nivell sociocultural baix poden mostrar una comprensió més limitada o parcial de l'actualitat, i presentar diferents interessos influïts pel seu entorn immediat / familiar.

5. MARC TEÒRIC

5.1. Ciències socials

5.1.1. Què són les ciències socials?

> "Las ciencias del espíritu dan al hombre la oportunidad de hacerse con una visión del mundo global y sistemática." (Wilhem Dilthey, 1883).

Les ciències socials són un conjunt de disciplines que tenen com a objecte d'estudi la societat i les relacions que s'estableixen entre els individus.
L'estudi de la societat i del comportament humà al llarg del temps, s'analitza a partir de fenòmens, incloent-t'hi disciplines com la sociologia o l'economia (tenen un caràcter interdisciplinari). Aquest ens ajuda a comprendre problemes socials i a dissenyar solucions pel dia a dia i de cara al futur. És a dir; entendre la societat implica analitzar no només els fets, sinó també els significats que les persones els atribueixen.

Més enllà d'analitzar la societat, les ciències socials vetllen per adaptar-se als reptes del món actual que es troben en constant canvi, com la digitalització, la contaminació, la globalització o altres canvis que impliquin moviments a la forma de viure.
A Catalunya, per exemple, estudis com ara la desigualtat social i el risc de pobresa s'han pogut dur a terme gràcies a l'anàlisi de la societat i d'indicadors concrets que proporcionen informació necessària del comportament dels humans.

En definitiva, les ciències socials, se centren en analitzar com ens relacionem les persones, de quina manera afecten els factors polítics, culturals, econòmics, etc. condicionen el comportament humà, en com ens organitzem en diferents estructures socials, i, sobretot, busquen comprendre i explicar els processos socials per buscar solucions als reptes que afecten la societat.

> "Muchas son las discusiones respecto al carácter científico que implica la teorización respecto de lo humano que, al decir de Kant (1787), es el resultado de un extravío de la razón. Kant se refiere particularmente a la Psicología y su imposibilidad de posicionarse dentro de los saberes científicos." (Eva Moreno Días, 2018).

Hi ha molt debat sobre si les disciplines que estudien l'ésser humà (com la psicologia o altres ciències socials) es poden considerar realment científiques. Segons Kant (1787), quan s'intenta explicar el funcionament de l'ésser humà sociològica o psicològicament, pot equivocar-se, perquè no pot observar aquests fenòmens de la mateixa manera que observa els de les ciències naturals.

La clara distinció entre ambdues ciències que, alhora poden estudiar l'ésser humà des de dues perspectives i poden utilitzar el mètode científic com a metodologia, és que la ciència social s'enfoca en el comportament humà, mentre que la ciència natural buscar explicar lleis i particularitats del món natural-material. L'objecte d'estudi i el seu èxit a l'estudiar-lo és diferent: Les ciències socials no ofereixen veritats absolutes, sinó interpretacions fonamentades de la realitat social (Manel Pons, 2007).

> "La sociologia és una ciència que pretén comprendre interpretativament l'acció social." (Max Weber, 1904).

5.1.2. Evolució de les ciències socials

> "Un hecho social era un modo de hacer influenciado por la cultura y el contexto social. Los hechos sociales son conductas humanas habituales, no dependientes de la constitución biológica ni psíquica de las personas, sino de la sociedad que integran, que tiene una existencia singular y propia." (Durkheim, S.XIX).

L'evolució de les ciències socials ha permès passar d'una mirada limitada i qüestionada a un camp de coneixement consolidat i divers. Les ciències socials i la investigació social ha patit uns canvis significatius en quant a la concepció i desenvolupament des de finals del segle XVIII fins a l'actualitat.

Iniciant amb el positivisme, a finals del segle XVIII, influït per les ciències naturals que defensen l'ús del mètode científic per estudiar la societat, passant per l'evolucionisme, una manera d'entendre els canvis socials arran de la Revolució Industrial, i idees de Karl Marx que aportaven una visió on els fenòmens socials s'han d'analitzar en relació amb el context històric i econòmic.

Més endavant, al segle XX hi apareixen corrents teòrics com el funcionalisme i la teoria d'acció social de Weber, que se centra en el significat que les persones donen a les seves accions. Remarcant també, finalment, el paper de diverses dones investigadores que van contribuir en el desenvolupament de la investigació social, tot i que sovint han estat invisibilitzades en la història de les ciències socials.

Aquests moviments, entre d'altres, han quedat destacats en l'evolució de les ciències socials, i justifiquen com les percebem actualment.

5.1.3. Ciències socials i educació: Importància social i actualitat

Les disciplines ja esmentades que engloba les ciències socials, contribueixen, o haurien de contribuir, a formar ciutadans crítics i compromesos amb l'entorn. Vinculant les ciències socials a l'educació, és indispensable que es promoguin des del pensament reflexiu i una participació real a la vida social.

Per tal que l'alumnat desenvolupi competències socials i ciutadanes sòlides, les ciències socials s'haurien d'ensenyar a l'escola, partint de la idea que l'ensenyament tradicional està massa centrat en una lògica disciplinària clàssica, és a dir, en l'estudi separat de matèries com història o geografia. (Canals, 2017).

Segons l'acadèmica i investigadora en didàctica de les ciències socials, Roser Canals, l'enfocament de les ciències socials a les aules fragmentat i desvinculat, no garanteix que tot l'alumnat pugui aplicar els coneixements adquirits per intervenir críticament a la realitat

social. Si volem crear ciutadans compromesos, crítics i participatius en un món cada vegada més complex, la simple transmissió de continguts no és suficient.

Un enfocament alternatiu i que respon a les demandes actuals de la societat, és ensenyar i aprendre ciències socials a partir de problemes socials rellevants i contextual, on s'integri preguntes que connecten amb la vida real, ja sigui desigualtats, medi ambient, economia o cultura. Requereix una mirada interdisciplinària. (Canals, 2017).

Els estudiants no només adquireixen coneixements, sinó que també desenvolupen habilitats de pensament crític, interpretació, treball en equip i reflexió ètica. Així, l'ensenyament de les ciències socials serà veritablement competencial.

> "Això vol dir repensar com es plantegen i treballen els temes a l'aula perquè l'alumnat pugui interpretar, analitzar i participar activament en la societat del seu temps." (Roser Canals, 2017).

Finalment, les ciències socials a les aules, s'haurien d'avaluar des d'una mirarà més oberta, no només centrada a mesurar el que l'alumnat sap, sinó que formi part d'un procés dinàmic i formatiu orientant a l'ensenyament i aprenentatge continu. (Miralles i Santiestebal, 2011).

5.2. Ciutadania

1. Conjunt dels ciutadans.
2. DRET Condició i dret que ostenten els qui pertanyen a una comunitat política erigida en estat, que expressa el vincle existent entre aquest i els seus membres.
3. HISTÒRIA En l'antiguitat, situació jurídica de les persones considerades membres de la comunitat política, la ciutat, i condició indispensable per a gaudir de drets polítics.

5.2.1. Ciutadania i problemes socials actuals

Entenent que la ciutadania és la participació de les persones a la societat, hem de tenir en compte els drets i deures que permeten dignificar a les persones quant a convivència i presa de decisions. Els problemes socials estan directament relacionats amb la ciutadania, ja que inclouen temes que perjudiquen o condicionen el dia a dia de la societat.

Actualment, es remarquen en temes com la desigualtat econòmica i social, la pobresa i l'exclusió, que afecten les oportunitats de les persones, la diversitat cultural i les migracions, que comporten reflexions sobre la tolerància, la cohesió social i el benestar.
La crisi climàtica i la degradació del medi ambient representen reptes globals que requereixen accions tan individuals com col.lectives, mentre que els conflictes bèll.lics requereixen solidaritat i responsabilitat.

Altres temes rellevants actualment, són els drets humans, la igualtat de gènere i l'accés a serveis i oportunitats de manera equitativa, que necessita una lluita compartida contra l'exclusió social.

La ciutadania no és només un conjunt de drets. Aquests problemes mostra que és imprescindible la participació constant, la reflexió crítica i el compromís amb la societat, per fer-la més justa i equitativa per a tothom.

5.2.2. La ciutadania a l'etapa de primària

> "La publicació i l'entrada en vigor dels nous currículums, la discrepància en diferents sectors per la implementació d'aquesta nova àrea d'Educació per a la ciutadana i els drets humans, fa necessària una lectura atenta del decret d'ordenació i quina és la invalidat de l'educació primària, tenint en compte les competències bàsiques que pretén desenvolupar en l'alumnat." (Payés, 2007).

Esdevé essencial, en primer lloc, que l'alumnat de l'etapa de primària reconegui què significa ser ciutadà o ciutadana en la vida quotidiana per poder-hi tenir un lloc i ser responsables amb el paper que tenen.
Sovint, pensem que els infants, pel fet de ser infants, no tenen encara un paper destacat a la ciutadania, ja que no prenen decisions reconegudes. Però aquest és un dels principals problemes que afecten, en conseqüència, al desenvolupament de les ciències socials i la competència ciutadana a les aules.

La comunitat escolar ha d'assumir i valorar que l'alumnat té uns drets i deures bàsics a la societat i que s'han de vetllar per aquests des de les edats més primerenques. A partir del desenvolupament de la consciència de pertinença a un grup i a la societat en general, es podrà aconseguir una implicació i participació real de l'alumnat de primària en el seu dia a dia. És per això que ha d'estar reconegut i escoltat per poder formar a persones realment participatives i actives a la societat.

La ciutadania comporta assumir i treballar diverses competències i valors primordials a l'etapa de primària: la solidaritat, la cooperació, el respecte, la tolerància i la valoració de la diversitat, la igualtat de gènere i els drets humans, entre d'altres, generen un compromís, una responsabilitat personal i social en els infants davant de problemes socials actuals, que requereixen el seu paper i del de tothom, i una consciència sobre drets, justícia i participació. La ciutadania, doncs, és una eina per comprendre i millorar la societat.

> "Los niños y niñas forman parte del mundo social que deben observar. El alumnado debe saber que a través de su observación y de su estudio, y con sus acciones individuales y colectivas, están contribuyendo a fomentar o a contrarrestar un determinado modelo de sociedad". (Santisteban, 2011).

La presa de decisions i resolució de conflictes de manera justa i democràtica des de l'escola, pot esdevenir substancial per entendre i saber participar en una societat compartida i on tothom es mereix els mateixos drets.
L'alumnat ha d'acabar l'etapa estudiantil obligatòria formant part d'una ciutadania crítica i reflexiva, amb una capacitat d'analitzar situacions socials i comprendre problemes de la comunitat on viuen. Desenvolupar el personalment crític i ètic és un repte dels i les docents que no pot quedar en un segon pla, ja que l'alumnat ha de comprendre la connexió entre les

accions individuals i col.lectives en la societat, i saber posicionar-se davant dels problemes socials actuals per prendre decisions informades, argumentades i crítiques.
Adaptant, doncs, les situacions d'aprenentatge a les aules a l'edat dels infants, s'han d'oferir espais d'expressió d'opinions, participació, respecte de normes, entendre l'entorn social…

> "Los problemas actuales realmente importantes deben ser la base para seleccionar lo que se estudiará sistemáticamente y ese estudio sistemático debe enfocarse encarando tales problemas". (Washburne, 1976).

Per últim, cal impulsar enfocaments educatius que ajudin l'alumnat a esdevenir ciutadania global, crítica i creativa, capaç de transformar la realitat i preservar allò que és valuós. Això implica metodologies coherents amb un aprenentatge democràtic, cooperatiu i solidari, orientat al creixement personal i col·lectiu, més enllà de superar proves que perpetuen injustícies i discriminacions. (Pagès, 2019).

5.3. Currículum

5.3.1. El currículum com a eina per formar ciutadania crítica

El currículum ja no només és, o hauria de ser, un llistat de continguts, sinó una eina per ajudar l'alumnat a comprendre el món actual, participar de manera democràtica i responsable en la societat i desenvolupar el pensament crític, específicament a l'àrea de les ciències socials, però es pot estendre a totes les competències del currículum d'educació primària.

El currículum és important que estigui connectat amb l'actualitat. Els fets d'actualitat (notícies, conflictes, migracions, canvi climàtic…) s'han de poder abordar adaptats a l'edat de l'alumnat de manera significativa, no únicament com a continguts i dades superficials.
L'actualitat dona sentit als continguts socials i vincula a l'alumnat amb la realitat present que els envolta, ja sigui parlant del temps, de l'espai, de la convivència, de la cultura.

L'escola, consegüentment, assumeix el rol d'ajudar l'alumnat a acostar-lo a l'actualitat, a interpretar la informació i a evitar la desinformació.

5.3.2. Competències clau i aprenentatge significatiu

El currículum de les ciències socials promou la competència social i ciutadana, comunicativa, aprendre a aprendre i el pensament crític a través de situacions reals i properes a l'alumnat.

> L'àrea del Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural es concep amb l'objectiu de proporcionar a l'alumnat noves maneres de sentir, de pensar i d'actuar i, alhora, dotar-lo de les eines i coneixements, per tal d'esdevenir persones actives, responsables i respectuoses amb el món en el qual viuen, i d'aquesta manera puguin transformar-lo, d'acord amb els principis ètics i sostenibles, fonamentats en els valors democràtics, d'una societat cada vegada més diversa i canviant (Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica).

Paral.lelament, el currículum permet treballar aspectes rellevants que fomenten valors per a la justícia social, com ara: la igualtat, la diversitat cultural, la perspectiva de gènere, els drets humans, etc.
La funció principal, doncs, del currículum de les ciències socials és detectar i qüestionar desigualtats presents, per poder implicar a l'alumnat en l'acció social.

Cal remarcar, però, quin és el rol de l'equip docent en la interpretació del currículum, ja que aquest orienta, però no limita, així que la responsabilitat docent ha de tenir en compte l'adaptació dels continguts a la realitat de l'aula i al context sociocultural i econòmic de les famílies presents. El rol docent és clau per connectar el currículum i allò que s'ha de complir amb la vida quotidiana de l'alumnat.

Finalment, s'ha de vetllar per una avaluació coherent amb el currículum. Una avaluació formativa i continua, amb instruments com rúbriques, portafolis o autoavaluació s que permetin recollir evidències del procés d'ensenyament aprenentatge i no únicament avaluïn el producte o l'aprenentatge final. L'avaluació ha de formar part de l'aprenentatge com a eina i no només com a qualificació. (Sanmartí, 2010).

> "No té sentit esperar que quan l'alumnat resol problemes, escriu un text i respon a qüestions, ho faci bé a la primera, per molt bé que s'hagi ensenyat com fer-ho. (…). L'avaluació que funciona formativament buscar ajustar l'ensenyament i l'aprenentatge, de manera que aquest pugui ser significatiu." (Sanmartí, 2010).

5.4. Actualitat i cultura mediàtica

Els infants no estan al marge de l'actualitat, sinó que en reben informació constantment. El que és important és dotar-los d'eines que els faci identificar aquelles notícies rellevants i certes de les quals amaguen o modifiquen informació. Actualment, l'actualitat arriba als infants de manera immediata i constant, ja sigui directament per la família, escola, o altres espais de socialització, o de manera indirecta a partir de pantalles, vídeos, xarxes socials…
Vivim en una societat mediatitzada, on els mitjans construeixen i expliquen la realitat i l'entorn, i influeix en què sabem, què ens interessa i com interpretem el món.

Principalment, els infants i joves consumeixen continguts audiovisuals i digitals en formats breus, visuals i de temes socials que generen emocions i tenen un impacte directe en els infants, ja sigui por, incertesa, tristesa, etc.

5.4.1. Infants com a agents socials

Els infants tenen capacitat d'opinar, preguntar i posicionar-se sobre temes socials, únicament necessiten un suport i una guia que els acompanyi a interpretar la realitat de forma crítica i reflexiva. Les seves interpretacions parteixen de la seva experiència quotidiana, però l'escola juga un paper molt important en encaminar a l'alumnat a percebre el món. Es poden trobar amb informació simplificada o descontextualitzada, i es poden trobar amb dificultats per distingir informació fiable, que els aporti interpretacions parcials o

errònies. És essencial, doncs, un acompanyament adult en edats primerenques quan s'inicien en el món de la cultura mediàtica.

> En aquest context, és important treballar el pensament crític des de totes les etapes educatives, sense renunciar a intervenir també en edats més avançades. (Alba Castellví, 2026).

Hem d'interpretar l'escola com a espai de mediació i acompanyament, treballant l'actualitat de manera adaptada i guiada per aprofitar l'educació mediàtica com a recurs per fomentar el pensament crític i donar veu als infants i a les seves opinions.

5.5. Aprenentatge basat en problemes socialment rellevants

L'aprenentatge basat en Problemes Socialment Rellevants proposa situar al centre del currículum aquelles qüestions socialment vives que interpel.len directament l'alumnat i que requereixen una anàlisi crítica a través de diverses perspectives.

L'ensenyament de les ciències socials no pot limitar-se a la transmissió de continguts, sinó que ha de vetllar per una comprensió crítica dels problemes de l'entorn que afecten a la societat; desigualtats, migracions, conflictes, identitats, emergència climàtica…

> La consideració de l'ensenyament de les ciències socials com l'ensenyament de les seves disciplines no rebutja el paper de la societat i els seus problemes, al contrari. (Pagès, J. 2009).

Els temes socials a l'escola han de partir de preguntes obertes i controvertides que promoguin el debat i la multiperspectivitat. D'aquesta manera, l'alumnat desenvolupa competències socials i cíviques contextualitzades amb l'entorn, mentre afavoreix la interdisciplinarietat i el treball cooperatiu.
Aquest enfocament no només pretén l'assoliment de continguts curriculars, sinó que desenvolupament d'habilitats d'anàlisi, argumentació i presa de decisions fonamentades.

En el marc educatiu actual, l'escola vetlla per una educació per al desenvolupament sostenible, per a la ciutadania global, pel treball de la competència ciutadana i per la formació del pensament crític.

L'Aprenentatge Basat en Problemes Socialment Rellevants esdevé, doncs, una metodologia coherent amb un enfocament competencial, ja que promou la transferència del coneixement a situacions reals i fomenta la participació activa de l'alumnat en la construcció d'una societat més justa.

> Al centrarse en temas controvertidos y socialmente vivos, los y las estudiantes tiene la oportunidad de aprender a valorar los problemas des de múltiples perspectivas, generar soluciones creativas y tomar decisiones informadas. Este enfoque no solo mejora la relevancia y el interés de la educación en ciencias sociales, sino que también prepara a los y las estudiantes para participar de manera crítica y efectiva en su sociedad. (González, N. i Canals, R. 2018).

No obstant, tot i que aquest enfocament té un impacte positiu en la motivació de l'alumnat, presenta certs reptes com la gestió del debat, les possibles controvèrsies ideològiques i la necessitat essencial de la formació docent. Tot i els seus beneficis, la implementació d'aquesta metodologia requereix una planificació rigorosa i una actitud docent oberta al diàleg i a la gestió de la complexitat social dins l'aula.

5.6. Interessos i motivació envers l'actualitat

L'interès és un motor clar per a l'aprenentatge significatiu, especialment quan aquest interès neix d'una motivació intrínseca, un interès propi que sorgeix de cada persona.
Paral.lelament, l'actualitat pot connectar amb la vida real de l'alumnat. Per tant, la motivació i l'actualitat poden ser dos factors que incrementin o significatitzin l'aprenentatge de l'alumnat. Quan l'alumnat percep utilitat o estableix connexions reals en allò que aprèn, s'implica més.

Les notícies, els temes socials o els esdeveniments reals generen curiositat, ja que es poden veure en el dia a dia de l'alumnat tan dins com fora de l'escola, ja sigui pels mitjans de comunicació televisius, a través de les xarxes socials, cartells publicitaris al carrer, o comentaris que escoltin de la seva família o entorn proper. És per això que connectar-ho amb l'educació en ciències socials és essencial per entendre el món actual.
Treballar l'actualitat a l'aula fa l'aprenentatge més rellevant, significatiu i contextualitzat, ja que l'actualitat apropa l'escola al món real.

5.6.1. L'actualitat a l'escola

El paper de l'escola, en aquest cas, és garantir a l'alumnat que no només consumeixi informació, sinó que sàpiga interpretar-la. Davant la necessitat de formar ciutadans crítics davant dels mitjans, l'actualitat a les aules és clau perquè permet analitzar diferents punts de vista, fomentar el debat i l'argumentació i construir opinió pròpia.

A l'aula, concretament, és essencial que el rol docent sigui d'acompanyament a aquest interès de l'alumnat seleccionant temes rellevants, adaptant l'actualitat a les edats i fomentant la participació i el diàleg generant espais de reflexió. Ha d'actuar com a mediador entre la realitat social i la construcció del coneixement de l'alumnat. Assumir el rol docent comporta el deure de transformar la informació en aprenentatge, ja que educar no és només transmetre informació, sinó formar persones capaces de qüestionar-la i interpretar-la.

> L'educació ha de permetre llegir el món, no només la paraula. (Freire, 1968).

La motivació de l'alumnat, doncs, està directament relacionada amb la capacitat de qüestionar la informació que reben constantment els infants. És a dir, com més interès hi tingui en determinats temes socials, més interès tindrà en voler fer-se preguntes i saber-ne més. L'interès que mostra cada infant està condicionat pel context en el que es troba i per les ideologies amb les que conviu.

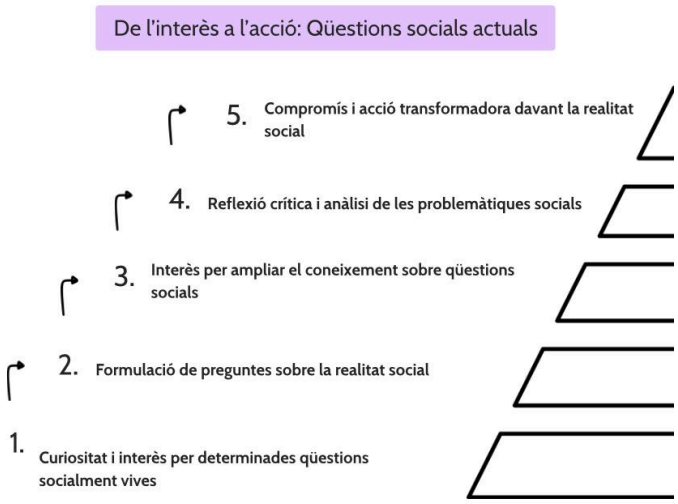

5.7. Context sociocultural

El desenvolupament de l'interès de l'alumnat envers l'actualitat i els problemes socialment rellevants està condicionat per una multiplicitat de factors. Entre aquests, es poden destacar els factors individuals, com les emocions o les experiències personals; els factors socials i familiars, vinculats als valors i discursos de l'entorn proper; així com la influència dels mitjans de comunicació i la cultura digital, que configuren en gran mesura l'accés a la informació. No obstant això, la recerca posa el focus específicament en el context sociocultural i socioeconòmic dels infants, entenent-lo com un element clau en els seus interessos i formes d'interpretar la realitat social.

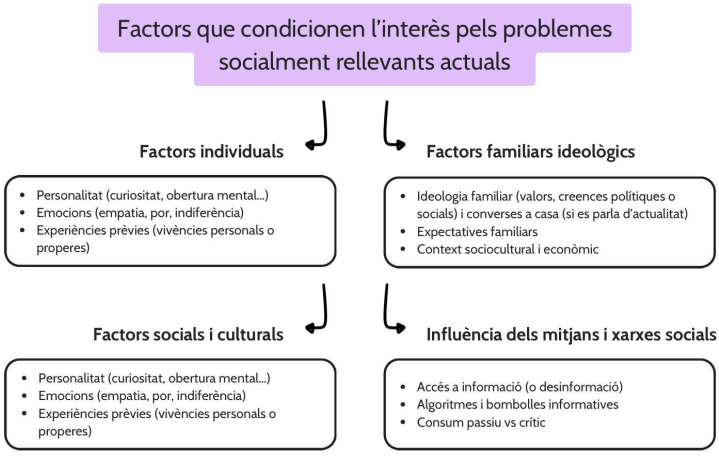

El context socioeconòmic i cultural de les famílies de l'alumnat pot ser un generador de diferències en les oportunitats, sobretot pel que fa a l'accés als recursos i a la informació. El capital social, doncs, influeix de diferent manera en les preocupacions segons l'entorn, ja que no viu igual la pobresa algú que la pateix directament que algú que la sent com a una condició aliena. L'exemple de la pobresa s'aplica de mateixa manera a qualsevol problema socialment viu i rellevant com ara les migracions, les desigualtats…

> También el capital cultural mediant la herència familiar va estableciendo una capacitat de decision y de poder. (Pierre Bourdieu, 1997).

Pierre Bourdieu, esmenta en el seu llibre “Capital cultural, escuela y espacio social” publicat l’any 1997, que allò social (les pràctiques i els processos socials) està determinat, ja que només pot ser explicat a partir de la vinculació d’elements econòmics i culturals. És per això que el context en el que viu cada persona condiciona què es percep com a problema rellevant i quines interpretacions s’hi fan.

El context socioeconòmic i cultural no només condiciona les oportunitats educatives, sinó també la percepció i priorització dels problemes socials. Allò que és urgent, important o preocupant, per a uns estils de vida, pot resultar invisible o llunyà per a altres, és a dir, els infants no interpreten l’actualitat de manera neutra, sinó des del seu entorn. La rellevància d’un problema social no és universal, doncs, sinó situada en un context concret.

Indiscutiblement, les persones mostrem més interès per aquells problemes que percebem com a propers o significatius en el nostre entorn, que ens interpel.len d’alguna manera més directa, no només el context influeix en què sabem, sinó en quin grau hi aboquem la nostra importància. Un infant en un context vulnerable pot mostrar més sensibilitat cal a desigualtats socials que visqui. En canvi, en contextos més afavorits, alguns problemes poden percebre’s com a abstractes. Les experiències de vida condicionen la capacitat de reconèixer i interpretar les desigualtats.

5.7.1. Entorn comunitari i cultural

La comunitat, el barri i l’entorn social immediat té una presència i una influència molt significativa en el desenvolupament dels interessos i les perspectiva dels infants. La presència de diversitat cultural i les relacions socials i de convivència generen més exposició a realitats diferents, cosa que implica més oportunitat de sentir-se interpel.lat quan es tracten problemes socialment rellevants, ja sigui per una pròpia experiència o d’algú del seu entorn immediat.
Pel contrari, els entorns més homogènies, o bàsicament, més privilegiats, la visió de la realitat és més limitada i llunyana.

L’entorn comunitari, doncs, determina les oportunitats de contacte amb realitats diverses i afavoreix la construcció d’una mirada més realista dels problemes socials que es viuen actualment. Un exemple pràctic, podria ser el cas d’un alumnat que viu a districte on hi predomina un nivell socioeconòmic baix, i ha viscut i vist en primera persona desnonaments en el seu edifici.

5.7.2. Accés a la informació

Segons el nivell socioeconòmic o cultural hi ha diferències destacades en l’accés a llibres, converses culturals, mitjans de comunicació… No tots els infants tenen les mateixes oportunitats d’entendre l’actualitat, ja que el tipus d’informació que consumeixen també condiciona els seus interessos. Aquest accés desigual a la informació genera diferències en la comprensió de la realitat social, és a dir, la cultura mediàtica esdevé un agent clau en la configuració dels interessos de l’alumnat.

D'altra banda, el llenguatge de les famílies i l'idioma que parla cada infants a casa seva rep una gran importància per entendre els problemes socials, ja que crea diferències en les habilitats per interpretar la realitat. Alguns infants tenen més eines o recursos per comprendre temes complexos i això afecta el seu interès i el grau de participació o reflexió que hi poden dur a terme.

En definitiva, el capital cultural, social i econòmic condiciona les eines de què disposa l'alumnat per interpretar la realitat, ja que la comprensió dels problemes socialment rellevants requereix competències que no es distribueixen de manera equitativa i de les quals l'escola no té el control, però si pot assumir un rol de medicació entre les desigualtats de l'entorn i el coneixement que vol oferir a l'alumnat.
Comprendre aquestes influències és clau per promoure un interès crític i significatiu per l'actualitat.

6. MARC METODOLÒGIC

6.1. Metodologia de la recerca

Mostra	Alumnat de 2n de primària de dues escoles públiques de Sabadell situades en districtes amb característiques socioculturals i socioeconòmiques diferents (Escola A i Escola B).
Curs	2n de primària (cicle inicial).
Instruments	Observació directa de l'activitat, converses grupals entre l'alumnat durant la presa de decisions, registre de comentaris i justificacions aportades pels grups.
Variables	Context sociocultural i socioeconòmic de l'escola, interessos de l'alumnat davant dels problemes socialment rellevants, interpretació i priorització de les problemàtiques presentades.
Procediment	1. Presentació de vuit imatges relacionades amb problemes socialment rellevants. 2. Organització de l'alumnat en grups de quatre persones. 3. Ordenació de les imatges segons la importància atribuïda per cada grup. 4. Observació i registre de les converses i argumentacions durant el procés. 5. Posada en comú i justificació final de les prioritats establertes. 6. Comparació dels resultats obtinguts entre ambdós centres educatius.

6.1.1. Problemàtica que dona lloc a la recerca

El problema que s'ha seleccionat i que dona lloc a la recerca que s'inicia, és quines diferències hi ha en els interessos i interpretacions de l'alumnat de cicle inicial d'escoles situades en districtes de Sabadell on predomina un nivell socioeconòmic baix respecte escoles de districtes amb un nivell més elevat, envers els problemes socials presents en l'actualitat.

Per tal de donar resposta a aquest problema i als objectius de recerca, s'han plantejat diverses actuacions les finalitats de les quals, són observar les diferències entre la importància que hi dona l'alumnat de diferents contextos a cada problema socialment rellevant presentat a partir d'imatges actuals que pretenen generar cert impacte en els infants.

6.1.2. Objectius de la recerca

A partir de les entrades d'aula a dues escoles de diferents districtes de Sabadell, es pretén respondre a la pregunta inicial d'investigació: 'Hi ha diferències en la manera com els alumnes interpreten i valoren les notícies segons el seu context socioeconòmic?'.

L'objectiu principal, doncs, és observar les diferències en la priorització de problemàtiques actuals, observant la visió dels infants i tenint en compte el context sociocultural i econòmic en el que hi viuen.

D'altra banda, s'ha fet una revisió teòrica que té la finalitat de fonamentar les hipòtesis prèvies a les actuacions, entenent els conceptes i els factors que condicionen l'interès dels infants davant dels problemes socialment rellevants. Seguint el marc teòric plantejat i les cites destacades de diversos autors i autores, s'ha vist que el context sociocultural i econòmic influeix directament en la interpretació que fan els infants de l'entorn i de les situacions problemàtiques actuals, juntament amb factors experiencials, familiars, ideològics…

6.1.3. Hipòtesis de la recerca

En la investigació, les revisions de recerca que s'han fet, demostren que el context condiciona l'interès cap a uns temes depenent de les experiències viscudes, el llenguatge dels infants i de les famílies, l'accés a la informació, entre d'altres factors. És per això que aquest estudi busca descobrir i comparar quines són les percepcions i interpretacions que se'n deriven davant d'un problema social depenent del context de l'alumnat.

És possible que els motius de la seva elecció siguin altres factors més enllà del context social en el que se situen, però el supòsit principal de la investigació és recollir comentaris, respostes a preguntes concretes o discussions entre el propi alumnat que permeti dur a terme una comparació entre les dues escoles de zones de Sabadell en diferents nivells socioeconòmics.

S'espera, doncs, anotar aportacions que tendeixin a donar més importància a problemàtiques socials relacionades amb la pobresa o les migracions per part de l'escola

situada al districte amb menys recursos, on l'alumnat podria interpretar-les d'una manera més concreta i immediata, vinculada a la seva experiència personal, mentre que l'alumnat de districtes amb més recursos desenvoluparà interpretacions més crítiques i comparatives de les notícies des d'un punt de vista més allunyat i demostrant unes altres prioritats.

6.2. Planificació i disseny de la intervenció

La metodologia seguida en l'estudi es divideix en les següents parts: Una primera part on hem definit el marc teòric i conceptual que guiarà la cerca, i una segona part de recerca empírica dins el marc de la investigació mitjançant una activitat on l'alumnat ha d'ordenar segons la importància que li doni a cada problemàtica, de més prioritari a menys segons el seu punt de vista, diverses imatges. L'ordre s'ha realitzat en grups de 4 persones per tal de poder escoltar i registrar converses mentre l'alumnat es posa d'acord i argumenta el seu criteri a l'hora de prioritzar els problemes socials.

En aquesta, es presenten als infants vuit imatges relacionades amb un temes d'actualitat que pretén impactar a l'alumnat (veure Annex 1). Aquests s'han escollit seguint la guia per a la selecció de problemes socialment rellevants proposada per Canals i Gonzalez (2012).

Els PSR presentats són els següents:

- La pobresa i la situació de sensellarisme
- Les inundacions a causa de les pluges
- Els conflictes bèl.lics
- Les migracions forçades
- Els incendis forestals
- El desgel a causa del canvi climàtic
- L'assetjament escolar

Sense partir de cap conversa inicial, per no condicionar i donar plena llibertat a les respostes de l'alumnat, es presentaran les imatges i es donarà l'única instrucció: ordenar les imatges de més important a menys en format grupal. Finalment, quan l'ordre estigui acordat, cada grup haurà d'argumentar els motius de les prioritats que han escollit.
D'aquesta manera, es podran recollir quines són les seves impressions en relació a les imatges escollides.

6.2.1. Contextualització de la intervenció

Per a poder fer una anàlisi comparativa que pogués donar resposta a la pregunta principal de la recerca, s'han seleccionat dues escoles situades a districtes amb realitats i contextos diferents. Social, cultural i econòmicament les diferències són notables entre el districte 2, on es troba l'escola A, i el districte 6, on és l'escola B. Ambdós centres educatius són de titulació pública i d'aproximadament el mateix nombre d'alumnat, i les dues entrades d'aula s'han centrat al segon curs de l'etapa de primària per poder fer una comparativa més acurada.

El districte 2 inclou barris com La Creu Alta i Can Puiggener, on hi destaca una gran diferència entre zones més acomodades i d'altres de més vulnerables. L'escola on s'ha dut

a terme l'actuació se situa concretament al barri de la Creu Alta, proper al centre de la ciutat i un dels barris més poblats de Sabadell. És una zona amb poca diversitat cultural respecte a altres barris de la ciutat, ja que la majoria de residents són autòctons, i el nivell socioeconòmic és mitjà.

En aquest districte, el percentatge de població migrant és d'un 15,4%. És un districte divers, ja que inclou barris de la perifèria on hi ha un gran nombre de residents de països sud americans i del nord d'Àfrica, però la població estrangera és menys notable que en altres barris.

Pel que fa al districte 6, situat al sud de Sabadell, hi trobem el barri de La Creu de Barberà, Espronceda i Campoamor. És un dels districtes històricament més populars i obrers, i amb el percentatge de població estrangera més elevat. Amb un 21,4%, el districte 6 té alta concentració migratòria i presència de comunitats magrebines i llatinoamericanes.

La diversitat d'orígens implica també una diversitat lingüística, amb presència de llengües com l'àrab o varietats del castellà. Aquest factor repercuteix directament a les escoles del barri, ja que l'idioma oficial del centre no és l'habitual en l'entorn de l'alumnat. La diversitat migratòria implica positivament més diversitat cultural i educativa a les aules, tot i que també pot plantejar reptes respecte a les diferències en els nivells d'estudis i la necessitat de suport educatiu per a alumnat nouvingut, i reptes d'equitat i inclusió.

Finalment, el nivell socioeconòmic del districte 6 és baix, ja que el major percentatge d'immigració s'associa a rendes més baixes i més vulnerabilitat social.

6.2.1.1. Escola A

La primera escola seleccionada per a la recerca es troba al districte 2 de Sabadell, en un entorn residencial, comercial i amb zones tranquil.les. Hi predominen famílies de classe mitjana, catalanoparlants i es defineix com a escola oberta, familiar, plural i activa. És un centre educatiu de titularitat pública que opta per metodologies d'aprenentatge vivencial i per projectes vinculats amb la literatura i el medi ambient principalment, explica la Sílvia, tutora de 2n.

En aquest centre hi ha una sola línia des de i3 fins a 6è de primaria, i forma part del projecte Magnet, que impulsa aliances entre centre per reduir la segregació escolar i oferir una educació equitativa i de qualitat. També té aliances amb la Corporació Sanitària Parc Taulí degut a la seva proximitat i ofereixen un aprenentatge transversal i connectat amb el món real.

Finalment, l'entorn és relativament afavorit, i l'alumnat tot i tenir situacions diverses, hi ha menys vulnerabilitat general que a altres zones de Sabadell.

6.2.1.2. Escola B

La segona escola que ha participat en la investigació se situa al districte 6, concretament al barri de La Creu de Barberà, una zona residencial i urbana situada al sud de Sabadell. Aquest districte és un dels que té el percentatge més elevat de la ciutat, especialment amb

orígens magrebins i d'Amèrica Llatina. És per això que les llengües més parlades per les famílies de l'escola és l'àrab i variants del castellà llatinoamericà, explica la tutora de 2n.

Pel que fa al context social de l'entorn, generalment hi predomina un nivell socioeconòmic baix amb presència de famílies amb recursos limitats i situacions de vulnerabilitat, ja que és un barri força obrer.

L'escola B també és de titularitat pública amb cursos des d'I3 fins a 6è de primària. Hi ha aproximadament 367 alumnes i 34 docents, cosa que permet una atenció individualitzada i una educació el màxim d'inclusiva possible. L'equip docent està compromès amb l'adaptació a la diversitat de l'alumnat, el treball de les competències bàsiques i l'aprenentatge significatiu gràcies a recursos com l'aula d'acollida i instal.lacions educatives diverses que permeten el suport a la diversitat. L'objectiu clau d'aquesta escola és compensar les desigualtats socials de l'entorn de l'alumnat.

7. RESULTATS DE LA RECERCA

Objectiu 1. Examinar com l'alumnat interpreta la informació sobre l'actualitat

Exposició dels resultats:

Els resultats obtinguts en les dues entrades d'aula mostren diferències en la manera com l'alumnat interpreta les problemàtiques socialment rellevants segons el context sociocultural del centre educatiu. Durant l'activitat d'organització d'imatges, els infants van expressar opinions, preocupacions i justificacions que permeten observar diferents nivells d'anàlisi i de vinculació personal amb les notícies.

A l'Escola A, situada en un context socioeconòmic mitjà-alt, l'alumnat tendeix a elaborar interpretacions més globals i comparatives, relacionant les problemàtiques amb conseqüències socials i mediambiental. Les seves aportacions mostren una mirada més crítica, fent referència a responsabilitats individuals, col·lectives o polítiques.

En canvi, a l'Escola B, situada en un context socioeconòmic més vulnerable, les interpretacions apareixen més vinculades a experiències properes, concretes i emocionals. L'alumnat acostuma a relacionar les problemàtiques amb situacions de vida quotidiana, necessitats bàsiques o experiències familiars i comunitàries.

Aquestes diferències evidencien que el context sociocultural influeix en la manera com els infants comprenen l'actualitat i en els elements que consideren més importants o significatius.

Aquests son alguns dels resultats que van presentar els grups de cada escola:

Priorització Escola A	**Priorització Escola B**
	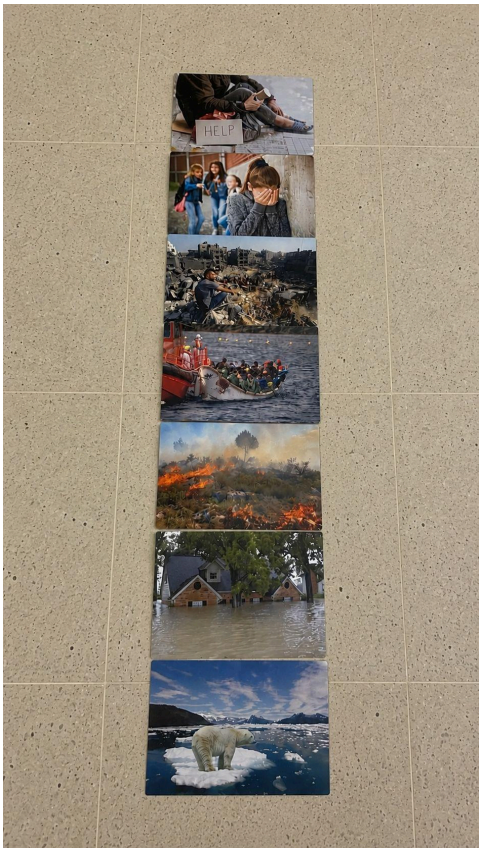
	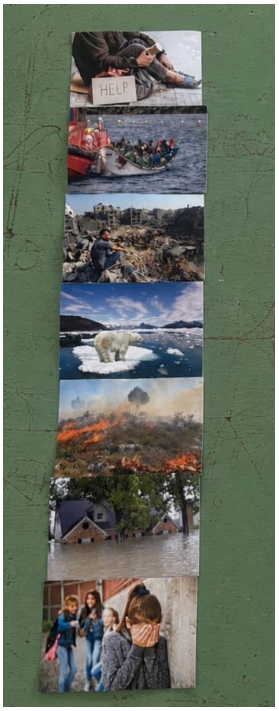

Finalment, cada grup va haver de mostrar quin PSR els preocupava més, i aquests van ser els resultats obtinguts en format gràfic:

Escola A

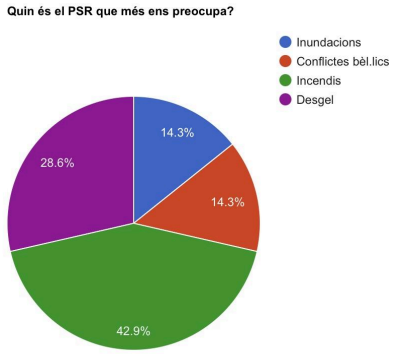

A l'escola A, el PSR més escollit va ser els incendis forestals. Durant la justificació, els grups van argumentar que els preocupava tots els animals que hi podrien patir les conseqüències d'un incendi, així com les cases i escoles properes al bosc, com la seva, ja que darrere l'escola hi ha un bosc.

A la conversa final, l'alumnat va expressar que també els preocupava el desgel, per un motiu similar a la preocupació davant del PSR dels incendis, així com les inundacions.

Només un grup d'aquesta escola va situar els conflictes bèl.lics a la posició número 1 de l'ordre d'importància / preocupació davant dels problemes socialment rellevants i actuals presentats en aquesta recerca.

En aquest grup, les imatges presentades han obert varies línies de discussió i conversa, ja que l'alumnat aportava coneixements i reflexions sobre el canvi climàtic i les diverses problemàtiques socials.

Escola B

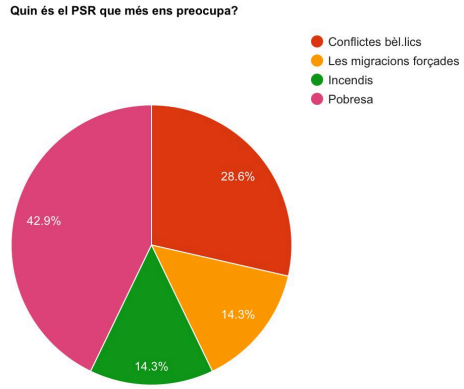

Per altra banda, les diferències han sigut significatives en relació a l'escola B. El PSR que preocupava a la major part dels grups de la classe, va estar la pobresa i la situació de

sensellarisme. Gairebé la meitat de la classe expressava que deu ser una situació molt desagradable per la gent que ho viu i els preocupa per sobre d'altres problemàtiques.

En segona posició, el PSR més votat van ser els conflictes bèl.lics. Els dos grups que van col.locar la imatge en primer lloc, argumetaven que és una desgràcia per a les persones, pels animals, pels carrers, etc.

Finalment, un grup va escollir la imatge de les migracions i van parlar d'experiències familiars per argumentar la seva tria, i l'últim grup va seleccionar la imatge dels incendis, expressant la seva preocupació per les zones afectades.

Objectiu 2. Identificar les diferències en els interessos i en la interpretació de l'actualitat entre alumnat d'escoles de diferents contextos sociocultural

Exposició dels resultats amb intervencions destacades de l'alumnat

Durant les entrades d'aula, es van poder registrar diversos comentaris o converses mentre l'alumnat es posava d'acord en la priorització dels problemes socials que se'ls presentava.

Els més destacats que permeten una comparació clara entre ambdues escoles i ambdós contextos, han sigut els següents:

Comentaris Escola A	**Comentaris Escola B**
De la pobresa se n'hauríen d'encarregar els polítics	Hi ha famílies que ho passen malament per no tenir diners, la pobresa és el primer
Primer el canvi climàtic, després les migracions, no hi ha lloc per a tothom	Jo per sort no sé què és migrar però el meu pare escolliria aquesta
No només ens interessen els diners, també el planeta	La pluja no depèn de nosaltres
- Aquesta no és greu - Home, són refugiats… - Ah, pensava que era que se'ls havia espatllat la barca i els estaven ajudant	La guerra ha de ser horrible, hi ha gent que ha de marxar de casa seva
Les cases es poden reconstruir però el gel i els boscos és més difícil	Què li passa a l'os, si està la mar de tranquil
Pel canvi climàtic podem fer alguna cosa perquè és culpa nostra, però la guerra no i està molt lluny	- L'incendi és igual, que jo no visc al bosc - No tindrem aire per respirar - De moment jo respiro bé
Hi ha països que sempre estan en guerra, no s'acaba mai, i jo crec que aquí no	Si hi ha guerra, després hi ha de tot: pobresa, migracions… és la que primer

arribarà, així que pel final	s'hauria de solucionar
El canvi climàtic és el més important perquè afecta tot el planeta, morirem tots, és més important que una discussió amb un company	El bullying també és bastant greu però pitjor si passa al carrer, a l'escola no fa tanta por una baralla perquè estan les mestres

Objectiu 3. Descriure quins factors del context sociocultural influeixen en l'interès i el coneixement de l'actualitat

Entrevista tutora Escola A

La tutora explica que l'escola està situada en un barri amb un nivell socioeconòmic mitjà-alt. La majoria de famílies tenen estudis superiors i feines estables, i acostumen a implicar-se activament en la vida escolar.

> "Moltes famílies consumeixen informació i parlen de notícies a casa. Això fa que els infants arribin a l'aula amb alguns coneixements previs."

Segons la docent, la major part de l'alumnat disposa de recursos tecnològics propis, accés a activitats extraescolars i oportunitats culturals.

> "La majoria tenen tauleta o ordinador a casa, fan activitats esportives o culturals i moltes famílies viatgen sovint."

Pel que fa a les ajudes econòmiques, la tutora comenta que només una petita part de l'alumnat rep beques de menjador o suport social.

> "Hi ha alguns casos puntuals, però no és el més habitual al centre."

La docent considera que aquests factors afavoreixen una major exposició a l'actualitat i un vocabulari més ampli per interpretar-la.

> "Quan fem converses sobre notícies, molts alumnes relacionen el que parlem amb documentals, viatges o converses familiars."

Entrevista tutora Escola B

La tutora explica que l'escola està situada en un barri amb més vulnerabilitat social i econòmica. Hi ha una gran diversitat cultural i moltes famílies tenen orígens migratoris.

> "Tenim famílies procedents del Marroc, Hondures, Pakistan, Romania i altres països. És una escola molt diversa culturalment."

La docent comenta que una part important de l'alumnat rep ajudes socials i beques de menjador.

> "Moltes famílies tenen dificultats econòmiques i l'escola és també un espai de suport social."

Pel que fa als recursos educatius, explica que no tots els infants disposen d'accés fàcil a dispositius digitals o espais adequats d'estudi.

> "Alguns nens i nenes comparteixen dispositius amb germans o no tenen gaire accés a informació fora de l'escola."

La tutora considera que això influeix en la manera com interpreten l'actualitat.

> "Els temes que més els impacten són aquells que poden relacionar amb experiències properes, com la pobresa, les guerres o els conflictes familiars."

També destaca que l'escola treballa molt l'educació emocional i la convivència.

> "Moltes vegades les seves aportacions parteixen de vivències personals o emocions més que de coneixements acadèmics sobre les notícies."

Finalment, la docent remarca la importància de treballar l'actualitat també en aquestes edats.

> "Tot i ser petits, tenen opinions molt clares i necessiten espais per parlar del que veuen i senten."

7.1. Interpretació / discussió dels resultats

Els resultats obtinguts durant les entrades d'aula a les dues escoles permeten confirmar, en gran part, les hipòtesis inicials de la recerca i evidencien que **el context sociocultural i econòmic condiciona la manera com l'alumnat interpreta l'actualitat i prioritza els problemes socialment rellevants.** Tal com s'exposa al marc teòric, els infants no interpreten els fets socials de manera neutra, sinó que ho fan a partir de les seves experiències, vivències familiars, oportunitats culturals i realitat comunitària. En aquest sentit, les aportacions de l'alumnat durant l'activitat mostren clarament com cada context genera sensibilitats, preocupacions i maneres de comprendre el món diferents.

A l'**Escola A,** situada en un context socioeconòmic mitjà-alt, les converses i reflexions de l'alumnat demostraven una major familiaritat amb conceptes relacionats amb la sostenibilitat, el canvi climàtic i els problemes mediambientals. Molts infants feien referència a les conseqüències dels incendis forestals, del desgel o de les inundacions des d'una mirada més conscienciada amb l'entorn, mostrant preocupació pels animals, els boscos i el futur del planeta. Aquesta capacitat derelacionar problemàtiques diverses i fer interpretacions més abstractes connecta amb el que Roser Canals (2017) defensa sobre la

necessitat de treballar les ciències socials des d'una mirada crítica i interdisciplinària vinculada als problemes socials rellevants.

A més, en aquesta escola es percebia que l'alumnat tenia més accés previ a informació relacionada amb la sostenibilitat i el medi ambient. Alguns infants utilitzaven vocabulari específic i demostraven haver treballat aquests temes anteriorment tant dins com fora de l'escola. Aquest fet es pot relacionar amb les aportacions de Bourdieu (1997), quan explica que el capital cultural condiciona les eines i coneixements que tenen les persones per interpretar la realitat. L'accés a recursos culturals, converses familiars o experiències educatives pot haver afavorit que aquest alumnat desenvolupés una sensibilitat més marcada envers aquestes problemàtiques globals.

No obstant això, també es va observar que, en alguns problemes socials més vinculats a situacions de vulnerabilitat humana, com ara la pobresa, les migracions o el sensellarisme, l'alumnat de l'Escola A mostrava més dificultats per empatitzar o per relacionar-los amb experiències properes. Les seves aportacions eren més generals i menys emocionals, i sovint parlaven d'aquestes situacions des d'una mirada més llunyana o distant. Això coincideix amb el marc teòric quan s'explica que els problemes socials que no formen part de la realitat quotidiana dels infants poden percebre's com a més abstractes o llunyans. Tal com exposa Bourdieu (1997), la percepció dels problemes socials està condicionada per l'entorn i les experiències viscudes, i allò que no forma part de la realitat pot generar menys sensibilitat emocional.

En canvi, a l'**Escola B**, situada en un context socioeconòmic més vulnerable i amb major diversitat cultural, les interpretacions de l'alumnat estaven molt més vinculades a experiències personals, familiars o situacions observades al barri i a l'entorn proper. Quan parlaven de pobresa, migracions o guerres, molts infants feien referència a persones conegudes, familiars o situacions viscudes de manera directa. Aquest fet evidencia una connexió emocional molt més intensa amb determinades problemàtiques socials.

- **PSR 1 - Pobresa i sensellarisme:**

Aquesta diferència és especialment visible en el PSR relacionat amb la pobresa i el sensellarisme. A l'Escola B, la majoria dels grups van situar aquesta problemàtica en primeres posicions perquè consideraven que "deu ser molt trist no tenir casa" o perquè coneixien persones en situacions difícils. Alguns infants parlaven de gent que havien vist al carrer o de dificultats econòmiques presents al seu entorn. Aquestes aportacions demostren una comprensió més concreta i emocional del problema, vinculada a experiències properes. Tal com apunta el marc teòric, els infants mostren més sensibilitat envers aquells problemes que perceben com a propers o significatius dins del seu context vital.

- **PSR 2 - Conflictes bèl.lics:**

Pel que fa als conflictes bèl·lics, també es van observar diferències entre ambdues escoles. A l'Escola A, només un grup va situar aquesta problemàtica com la més important, mentre que a l'Escola B va aparèixer amb molta més força i preocupació. Els infants d'aquesta escola argumentaven que les guerres afecten les persones, els animals, les cases i els carrers, i alguns relacionaven el tema amb experiències migratòries familiars. Això reforça la

idea que el context i les vivències personals condicionen la manera com s'interpreta l'actualitat i la càrrega emocional que genera.

- **PSR 3 - Migracions forçades:**

En relació amb les migracions forçades, les diferències encara van ser més evidents. A l'Escola B, alguns infants van parlar directament de familiars que havien hagut de marxar del seu país o de dificultats relacionades amb arribar a un lloc nou. Les seves reflexions mostraven empatia i identificació amb la situació presentada. En canvi, a l'Escola A, tot i que alguns infants entenien que era una situació injusta, les aportacions eren més superficials i menys connectades amb experiències concretes. Aquestes observacions coincideixen amb el que defensa Santisteban (2011), quan afirma que els infants formen part activa del món social i interpreten la realitat des de les seves experiències i observacions.

- **PSR 4, 5 i 6 - Medi ambient (incendis forestals, desgel i inundacions):**

Respecte als PSR vinculats al medi ambient, com els incendis forestals, les inundacions i el desgel, l'Escola A mostrava una preocupació molt destacada i una capacitat més gran per relacionar causes i conseqüències. Molts infants parlaven dels efectes sobre els animals, la natura o el futur del planeta, i demostraven haver treballat conceptes de sostenibilitat prèviament. En canvi, a l'Escola B aquestes problemàtiques quedaven en un segon pla davant d'altres situacions percebudes com més immediates o properes a la seva realitat social.

Això no significa, però, que l'alumnat de l'Escola B no comprengués els problemes mediambientals, sinó que les seves prioritats estaven més condicionades per necessitats bàsiques i preocupacions socials més presents al seu entorn. Aquesta diferència reforça la idea exposada al marc teòric segons la qual la rellevància dels problemes socials no és universal, sinó situada en un context concret.

- **PSR 7 - L'assetjament escolar:**

L'assetjament escolar no va ser una problemàtica que generés gaire preocupació a cap de les dues escoles, però ambdós grups empatitzar n amb la imatge perquè és una realitat propera a tots els infants independentment del context social. Tant a l'Escola A com a l'Escola B apareixien comentaris relacionats amb la tristesa, la por o la injustícia que pot provocar aquesta situació. Això evidencia que hi ha problemàtiques que, pel fet d'estar vinculades directament a la convivència escolar i a les experiències pròpies dels infants, desperten empatia independentment del nivell socioeconòmic.

Els resultats també permeten confirmar que l'alumnat de cicle inicial és capaç de reflexionar sobre problemàtiques socials quan aquestes es presenten de manera adaptada i significativa. Tal com defensa Pagès (2019), els infants poden desenvolupar una ciutadania crítica i participativa des de les primeres etapes educatives si se'ls ofereixen espais de diàleg, reflexió i interpretació de la realitat. Durant l'activitat, els infants no només van ordenar imatges, sinó que van argumentar, debatre, escoltar opinions diferents i posicionar-se davant de problemes socials actuals.

En aquest sentit, la recerca reforça la importància de treballar els problemes socialment rellevants des de les primeres edats. Les converses observades mostren que els infants tenen opinions, inquietuds i reflexions profundes sobre el món que els envolta, encara que sovint aquestes capacitats siguin infravalorades. Tal com afirmava Paulo Freire (1968), l'educació ha de permetre "llegir el món" i no només aprendre continguts de manera descontextualitzada.

Finalment, els resultats evidencien que el context sociocultural sí que influeix clarament en l'impacte emocional i la importància que els infants atribueixen a determinades imatges o problemàtiques socials. Aquells problemes que connecten amb experiències personals o familiars generen més empatia, preocupació i capacitat de reflexió. Paral·lelament, l'accés desigual a la informació, als recursos culturals i a determinats discursos socials també condiciona les interpretacions que l'alumnat fa de l'actualitat.

Per aquest motiu, l'escola assumeix un paper fonamental com a espai que ha de garantir oportunitats equitatives de comprensió de la realitat i de desenvolupament del pensament crític. Treballar l'actualitat i els problemes socialment rellevants a les aules no només ajuda a entendre el món, sinó també a formar una ciutadania més crítica, empàtica i compromesa amb la transformació social.

8. CONCLUSIONS DERIVADES

Aquesta recerca ha permès aprofundir en la relació entre el context sociocultural i la manera com l'alumnat d'educació primària comprèn, interpreta i prioritza els problemes socialment rellevants presents a l'actualitat. A partir de les observacions realitzades a dues escoles públiques de Sabadell situades en districtes amb realitats socioeconòmiques diferents, s'ha pogut constatar que els infants no interpreten el món des d'una mirada neutra, sinó des de les experiències, vivències i discursos que formen part del seu entorn quotidià.

Els resultats obtinguts mostren que el context condiciona no només els interessos de l'alumnat, sinó també la manera com argumenten, empatitzen i donen sentit als problemes socials. A l'escola situada en un context més afavorit, les interpretacions tendeixen a ser més globals, abstractes i relacionades amb problemàtiques ambientals o conseqüències col·lectives. En canvi, a l'escola situada en un entorn més vulnerable, les aportacions de l'alumnat apareixen més vinculades a experiències properes, necessitats bàsiques i situacions que formen part de la seva realitat immediata, com la pobresa, les migracions o els conflictes humans. Aquest fet confirma la idea plantejada al llarg del marc teòric: els infants interpreten l'actualitat des del lloc que ocupen al món i des de les oportunitats culturals, socials i econòmiques que tenen al seu abast.

Tanmateix, aquesta investigació també permet trencar amb la idea que els infants de cicle inicial no tenen capacitat per reflexionar sobre l'actualitat o posicionar-se davant dels problemes socials. Durant les activitats realitzades, l'alumnat va mostrar capacitat d'opinar, argumentar, empatitzar i relacionar les imatges amb experiències personals o coneixements previs. Tot i l'edat primerenca, molts infants van demostrar sensibilitat davant les injustícies socials i preocupació per problemàtiques actuals, evidenciant que la ciutadania crítica i el pensament reflexiu es poden començar a treballar des de les primeres etapes educatives.

En aquest sentit, l'escola adquireix un paper fonamental. Davant les desigualtats d'accés a la informació i les diferències en el capital cultural de les famílies, el centre educatiu és un espai clau per garantir oportunitats d'aprenentatge equitatives. L'escola no pot eliminar totes les desigualtats socials existents, però sí que pot actuar com a espai de compensació i mediació, oferint eines perquè tot l'alumnat pugui comprendre la realitat, qüestionar-la i construir una mirada crítica del món. Això implica entendre l'educació en ciències socials més enllà de la transmissió de continguts i apostar per metodologies que connectin amb la vida real dels infants i amb els problemes socialment rellevants del present.

La recerca també posa de manifest la necessitat de repensar el tractament de l'actualitat a les aules de primària. Sovint, els problemes socials s'introdueixen de manera superficial o puntual, sense donar prou espai al debat, a la reflexió o a la construcció d'opinions pròpies. Treballar l'actualitat de manera significativa requereix temps, intencionalitat i una actitud oberta a escoltar les veus de l'alumnat. Implica, també, adaptar els continguts al context de cada aula i reconèixer que no tots els infants parteixen de les mateixes experiències ni dels mateixos coneixements previs.

D'altra banda, aquesta investigació reforça la importància de l'aprenentatge basat en problemes socialment rellevants com a eina per fomentar un aprenentatge competencial i contextualitzat. Quan l'alumnat treballa a partir de situacions reals i properes, l'aprenentatge esdevé més significatiu, motivador i transformador. Els infants no només aprenen continguts socials, sinó que desenvolupen habilitats d'anàlisi, empatia, argumentació i participació ciutadana. Això contribueix a formar persones capaces d'interpretar críticament la informació que reben i de participar activament en la societat.

Cal destacar, però, que aquesta recerca presenta algunes limitacions. La mostra analitzada és reduïda i correspon únicament a dues escoles i a un nivell concret de l'etapa de primària. Per tant, els resultats no es poden generalitzar a tota la ciutat de Sabadell ni a altres contextos educatius. A més, les interpretacions de l'alumnat poden estar influenciades per múltiples factors que van més enllà del context socioeconòmic, com les experiències personals, les dinàmiques familiars o la personalitat de cada infant. Tot i això, els resultats obtinguts ofereixen indicis significatius i obren noves línies de reflexió sobre la relació entre educació, actualitat i desigualtats socials.

Finalment, aquest treball ha permès reafirmar la importància d'una educació crítica, conscient i compromesa amb la realitat social. Com a futura mestra, aquesta recerca ha suposat una oportunitat per qüestionar-me quin tipus d'educació vull contribuir a construir i quin paper ha de tenir l'escola davant les desigualtats socials i culturals presents a la societat. He pogut entendre que educar no és només transmetre coneixements, sinó ajudar els infants a comprendre el món que els envolta, donar valor a les seves experiències i oferir-los espais on sentir-se escoltats i capaços de transformar la realitat.

En conclusió, comprendre com el context sociocultural condiciona la manera com els infants interpreten l'actualitat és imprescindible per avançar cap a una educació més equitativa i significativa. Donar veu a l'alumnat, escoltar les seves preocupacions i adaptar les propostes educatives a les diferents realitats socials no és només una necessitat pedagògica, sinó també una responsabilitat educativa i social. L'escola ha de ser un espai

on tots els infants, independentment del seu origen o context, tinguin l'oportunitat de desenvolupar una mirada crítica, reflexiva i compromesa amb la societat de la qual formen part.

8.1. Contribució al camp de l'educació i implicacions pedagògiques

Aquesta recerca contribueix al camp de l'educació, i especialment a la didàctica de les ciències socials, perquè posa el focus en la importància d'entendre com el context sociocultural condiciona la manera com l'alumnat interpreta l'actualitat i es posiciona davant dels problemes socialment rellevants. Sovint, les pràctiques educatives tendeixen a tractar l'alumnat sense tenir prou en compte les diferents experiències, oportunitats i realitats socials presents dins les aules. Aquest estudi evidencia que les desigualtats socials també es reflecteixen en la manera com els infants accedeixen a la informació, comprenen els esdeveniments i desenvolupen els seus interessos.

Una de les aportacions principals de la recerca és demostrar que l'alumnat de cicle inicial és plenament capaç de reflexionar sobre temes socials i d'actualitat quan aquests es treballen de manera adaptada i significativa. Els infants han mostrat capacitat per empatitzar, argumentar opinions, relacionar problemàtiques amb experiències pròpies i participar en converses col·lectives sobre qüestions complexes. Això reforça la necessitat de donar més espai a l'actualitat i als problemes socialment rellevants dins les aules de primària, superant la idea que aquests temes només poden treballar-se en cursos superiors o amb alumnat més gran.

Des d'una perspectiva pedagògica, la recerca destaca el paper fonamental de l'escola com a espai d'equitat i compensació social. Tot i que l'escola no pot eliminar les desigualtats presents a la societat, sí que pot oferir eines perquè l'alumnat desenvolupi una comprensió crítica de la realitat i tingui accés a oportunitats educatives significatives independentment del seu context familiar o econòmic. El treball posa en valor la necessitat d'una educació contextualitzada, que connecti amb les experiències de l'alumnat i parteixi de situacions reals per construir aprenentatges amb sentit.

Les implicacions pedagògiques derivades d'aquesta investigació apunten també cap a la necessitat de replantejar el rol docent. El mestre o la mestra no hauria de limitar-se a transmetre informació, sinó actuar com a guia i mediador en la interpretació de la realitat social. Això implica generar espais de diàleg, escolta i reflexió on l'alumnat pugui expressar opinions, formular preguntes i construir pensament crític. Treballar l'actualitat a l'aula requereix, per tant, una actitud docent oberta al debat i sensible a la diversitat de mirades i experiències presents dins el grup classe.

D'altra banda, la recerca reforça la utilitat de metodologies basades en problemes socialment rellevants i en situacions d'aprenentatge contextualitzades. Aquest enfocament afavoreix la participació activa de l'alumnat, incrementa la motivació i permet desenvolupar competències socials, comunicatives i ciutadanes de manera transversal. Quan els infants poden relacionar els continguts escolars amb el món que els envolta, l'aprenentatge esdevé més significatiu i transformador.

Finalment, aquest treball també posa de manifest la necessitat de continuar investigant sobre la relació entre context sociocultural, educació i construcció del pensament crític en les primeres etapes educatives. Donar veu als infants i tenir en compte les seves interpretacions sobre l'actualitat és essencial per construir una educació més inclusiva, democràtica i compromesa amb la justícia social. L'escola ha de ser un espai on tots els infants, independentment del seu context, puguin sentir-se reconeguts, escoltats i capaços de comprendre i transformar la realitat que els envolta.

8.2. Valoració global de la recerca i possibles línies de continuïtat

La realització d'aquesta recerca ha estat una experiència molt enriquidora tant a nivell acadèmic com personal i professional. M'ha permès aprofundir en un tema que m'interessa especialment dins l'àmbit de les ciències socials i, alhora, reflexionar sobre quin tipus d'educació vull promoure com a futura mestra. Poder entrar a les aules i escoltar les opinions, preocupacions i interpretacions de l'alumnat davant dels problemes socialment rellevants ha estat una oportunitat molt valuosa per entendre millor com els infants perceben el món i quina importància té el context sociocultural en la seva visió del món.

Valoro especialment el fet d'haver dissenyat una proposta d'activitat que considero coherent amb la pràctica educativa que m'agradaria dur a terme en un futur. Les activitats plantejades en aquesta recerca són exemples de propostes que aplicaria a la meva aula com a docent, ja que permeten descobrir què sap l'alumnat, quines inquietuds té, quins temes els preocupen i des de quines experiències interpreten la realitat. Considero que partir dels interessos i de les opinions dels infants és essencial per construir aprenentatges significatius i connectats amb el món real.

Tot i això, durant el desenvolupament del treball també han aparegut diverses dificultats i limitacions. Una de les principals ha estat accedir a centres educatius que volguessin participar en la investigació. No sempre és fàcil trobar escoles disposades a dedicar temps i espais a una recerca externa, especialment quan les dinàmiques escolars ja són molt exigents. Malgrat aquesta dificultat, la participació dels dos centres ha estat clau per poder obtenir informació rellevant i dur a terme una comparació entre contextos diferents.

D'altra banda, m'hauria agradat poder comptar amb una mostra més gran d'alumnat i de centres educatius per obtenir uns resultats més amplis i representatius. Considero que una participació més extensa hauria permès fer una anàlisi més concreta i aprofundida de les diferències entre contextos socioculturals, així com observar altres factors que també poden influir en la interpretació de l'actualitat. Tot i que la recerca se centra molt en dades subjectives, com opinions, converses o interpretacions personals de l'alumnat, el marc teòric i la conducció de les activitats a través de preguntes obertes i entrevistes amb les tutores m'han ajudat a obtenir informació valuosa.

També considero que la recerca es podria haver ampliat amb més activitats o propostes metodològiques que permetessin recollir altres tipus d'informació. Per exemple, hauria estat interessant incorporar debats guiats, activitats artístiques, petites produccions escrites o entrevistes individuals amb els infants per aprofundir encara més en les seves interpretacions. Igualment, penso que es podrien haver introduït altres Problemes

Socialment Rellevants diferents dels seleccionats inicialment, com ara el treball infantil, la desigualtat de gènere, la contaminació dels oceans, la salut mental o l'ús excessiu de les pantalles, per observar quines reaccions i prioritats despertaven en l'alumnat.

Aquesta recerca m'ha despertat encara més interès per continuar investigant sobre la relació entre educació, actualitat i pensament crític. **M'agradaria poder seguir aquesta línia de treball en un futur, explorant noves vies de continuïtat**. Una possible línia seria analitzar com evoluciona la comprensió de l'actualitat segons l'edat de l'alumnat, comparant diferents cursos de primària o fins i tot l'etapa de secundària. També seria interessant estudiar quin impacte tenen les metodologies basades en problemes socialment rellevants en el desenvolupament del pensament crític o en la participació ciutadana de l'alumnat a llarg termini. Una altra línia de continuïtat podria centrar-se en el paper de les famílies i dels mitjans de comunicació en la construcció de les opinions i interessos dels infants envers l'actualitat, o intentar compensar aquestes desigualtats detectades a traves de diverses situacions d'aprenentatge que busquin igualar l'interès dels infants d'ambdues escoles. Hagués estat interessant treballar l'empatia cap als problemes socials llunyans de l'alumnat de l'escola A, i la consciència global de l'alumnat de l'escola B.

En definitiva, aquesta investigació m'ha permès reafirmar la importància d'una educació crítica, contextualitzada i compromesa amb la realitat social. He pogut comprovar que els infants tenen moltes coses a dir sobre el món que els envolta i que, sovint, només necessiten espais adequats per expressar-se, reflexionar i sentir-se escoltats. Com a futura docent, considero imprescindible continuar apostant per una educació que doni veu a l'alumnat i que els ajudi a comprendre la realitat des d'una mirada crítica, reflexiva i transformadora.

9. AGRAÏMENTS

Vull donar les gràcies de tot cor a totes les mestres i alumnes de les quals he tingut la sort d'aprendre durant aquest camí. Cada una d'elles ha deixat una petjada en la meva manera d'entendre l'educació i la vida. He compartit moments molt especials dins i fora de l'aula que m'han fet créixer, formar-me i entendre millor què significa l'educació. Cada experiència compartida m'ha fet il·lusionar-me encara més amb aquesta professió i m'ha recordat per què vaig escollir aquest camí.

A la meva mare, a les meves germanes i al meu avi, els vull agrair tot el que han fet per mi durant aquest camí. Han estat sempre al meu costat, en cada pas, en cada dubte i en cada moment en què he necessitat una abraçada o unes paraules d'ànim. La seva estima, la seva paciència, la seva confiança en mi i el seu suport incondicional han estat la meva força en moltes ocasions. Sense ells no seria aquí, perquè són la meva base, una part essencial de qui soc. Tot el que he aconseguit avui també és gràcies a ells.

A les meves amigues, amb qui he tingut la sort de viure aquesta etapa, els agraeixo tots els moments compartits. Les xerrades, els riures, els dies d'estudi, les preocupacions i també les estones de desconnexió han fet que la carrera sigui molt més inoblidable. Han estat un suport essencial i he sigut molt afortunada d'haver-me envoltat de grans futures mestres com elles.

I finalment, a l'Arnau, li vull donar les gràcies per haver estat al meu costat des del principi. Per escoltar-me, ajudar-me i acompanyar-me en tot moment, tant quan les coses anaven bé com quan costaven una mica més. El seu suport constant ha estat molt important per mi durant tot aquest procés i sempre li estaré molt agraïda.

A totes les persones que, d'una manera o altra, han aportat el seu granet de sorra en aquesta aventura. Espero que, d'alguna manera, puguin sentir-se orgulloses de mi i de tot el que he anat aconseguint fins ara, perquè sense elles res d'això hauria estat el mateix.

10. ANNEXOS

10.1. ANNEX 1: Imatges dels PSR

Escola A

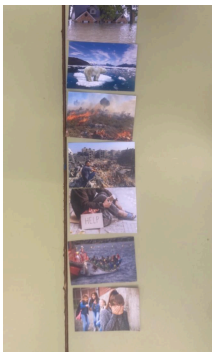

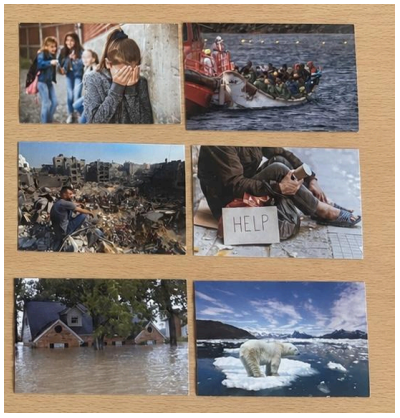

(l'ordre és de baix a la dreta a dalt a l'esquerra)

Escola B

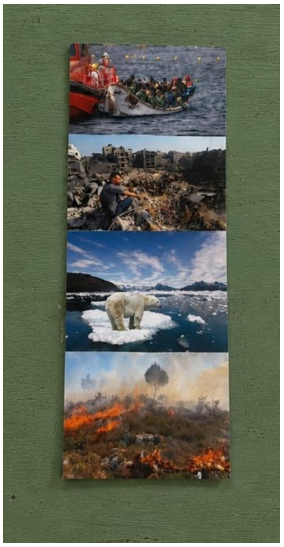
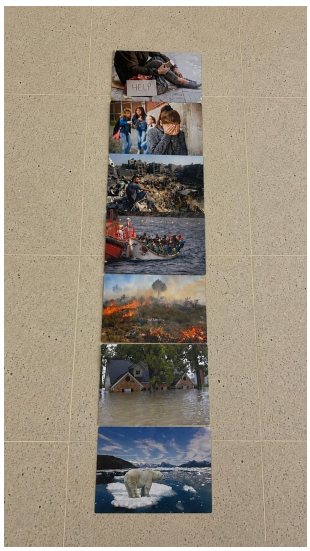

10.2. ANNEX 2: Transcripció de les entrevistes

Entrevista 1 - Tutora de l'escola A

— Hola, Sílvia. Primer de tot, moltes gràcies per dedicar-me aquest temps. Per començar, m'agradaria preguntar-te una mica sobre el context de l'escola i de les famílies. Com definiries el nivell socioeconòmic del centre?

— Hola, cap problema. Doncs l'escola està situada en un barri amb un nivell socioeconòmic mitjà-alt. La majoria de famílies tenen estudis superiors i feines bastant estables. En general, són famílies molt implicades en l'educació dels seus fills i filles i participen força en la vida escolar.

— I creus que això té alguna influència en els infants dins l'aula?

— Sí, bastant. Es nota sobretot en les converses i en els coneixements previs que porten. Moltes famílies consumeixen informació, miren les notícies o parlen de temes d'actualitat a casa. Això fa que els infants arribin a l'aula amb idees prèvies o havent sentit parlar d'alguns temes.

— Per tant, els alumnes acostumen a estar informats?

— En molts casos sí. Evidentment depèn de cada família, però en general tenen bastanta exposició a l'actualitat. Per exemple, quan surt alguna notícia important, molts infants ja en saben alguna cosa perquè ho han comentat a casa o ho han vist a la televisió o a internet.

— I pel que fa als recursos materials o tecnològics, quina realitat observeu?

— La majoria de l'alumnat disposa de recursos tecnològics propis. Molts tenen tauleta, ordinador o altres dispositius a casa i estan acostumats a utilitzar eines digitals des de petits. Això també facilita que tinguin accés a informació molt ràpidament.

— Creus que aquest accés a la tecnologia afecta també la manera com entenen el món o l'actualitat?

— Sí, totalment. A vegades venen explicant vídeos que han vist, notícies o coses que han trobat a internet. També és veritat que això implica que necessitin aprendre a filtrar informació i a interpretar-la bé, perquè no tot el que veuen és adequat o fiable.

— A banda de la tecnologia, hi ha altres oportunitats o experiències que creus que influeixen en els infants?

— Sí. Molts alumnes fan activitats extraescolars, tant esportives com culturals. Alguns fan música, idiomes, teatre, esports… I també hi ha moltes famílies que viatgen sovint. Tot això els dona experiències diverses i un vocabulari més ampli.

— I això es veu reflectit a l'aula?

— Sí, clarament. Quan fem converses o debats sobre notícies o temes socials, molts alumnes relacionen el que parlem amb experiències personals, viatges, documentals o converses familiars. Això enriqueix molt les discussions perquè tenen bastantes referències.

— Pel que fa a les ajudes econòmiques o suport social, hi ha molts casos al centre?

— No especialment. Hi ha alguns casos puntuals d'alumnes que reben beques de menjador o algun tipus de suport, però no és el més habitual a l'escola. En general, les famílies disposen d'una situació econòmica estable.

— Consideres que el context familiar influeix en la participació o en la manera d'expressar-se dels infants?

— Sí, jo crec que sí. Molts infants estan acostumats a conversar, donar opinions o explicar experiències a casa, i això després es reflecteix a classe. Sovint tenen facilitat per expressar-se i argumentar el que pensen.

— Tot i així, creus que l'escola continua tenint un paper important en aquest àmbit?

— Molt important. Encara que tinguin accés a informació o experiències, l'escola és necessària per ajudar-los a interpretar-la críticament. A vegades saben moltes coses, però no sempre saben analitzar-les o contrastar-les. Per això és important treballar el pensament crític i la reflexió a l'aula.

— Perfecte, moltes gràcies, Sílvia.

— A vosaltres.

Entrevista 2 - Tutora de l'escola B

— Hola, moltes gràcies per atendre'm. Per començar, em podries explicar una mica en quin context està situada l'escola B?

— Sí, clar. L'escola està situada en un barri amb una realitat social i econòmica més vulnerable. Hi ha molta diversitat cultural i una gran part de les famílies tenen situacions econòmiques complicades.

— Quan dius diversitat cultural, a què et refereixes exactament?

— Doncs tenim famílies de molts orígens diferents. Hi ha alumnes amb famílies del Marroc, Hondures, Pakistan, Romania i altres països. Això fa que l'escola sigui molt rica a nivell cultural, però també implica reptes de convivència i comunicació.

— I com creus que aquest context influeix en l'alumnat?

— Influeix molt. Els infants porten realitats molt diferents a l'aula. Alguns han viscut processos migratoris recents, altres tenen situacions familiars complexes o inestabilitat econòmica. Tot això es reflecteix en la manera com es relacionen i com entenen el món.

— Pel que fa a les famílies, hi ha molts casos que necessiten suport social?

— Sí. Una part important de les famílies rep ajudes socials, com beques de menjador o altres tipus de suport. L'escola, en molts casos, també fa una funció d'acompanyament i de suport més enllà de l'àmbit acadèmic.

— Això afecta també el dia a dia de l'aula?

— Sí, perquè hi ha famílies que tenen dificultats per garantir recursos bàsics o un entorn d'estudi estable. Això fa que alguns infants no tinguin un espai tranquil per fer deures o fins i tot que comparteixin dispositius amb germans.

— Per tant, pel que fa a recursos tecnològics, hi ha diferències?

— Bastantes, sí. No tots tenen accés fàcil a ordinadors, tauletes o internet a casa. Això fa que el seu contacte amb la informació fora de l'escola sigui més limitat.

— I com afecta això a la manera com els infants entenen l'actualitat?

— Doncs sovint els temes que més els impacten són els que poden connectar amb experiències personals o properes. Per exemple, la pobresa, les guerres, les separacions familiars o situacions de conflicte. Ho viuen d'una manera molt emocional.

— És a dir, que la part emocional té molt pes?

— Exacte. Moltes de les seves aportacions a classe parteixen més del que senten o han viscut que no pas de coneixements previs sobre notícies. Això no és negatiu, però sí que marca molt la dinàmica de les converses.

— I quin paper juga l'escola en aquest sentit?

— Un paper molt important. L'escola no només ensenya continguts, sinó que també ha de donar espais per parlar del que senten, del que veuen i del que els preocupa. Sobretot treballem molt l'educació emocional i la convivència.

— Això és una prioritat al centre?

— Sí, totalment. És clau per poder crear un bon clima a l'aula. Si els infants se senten segurs i escoltats, poden expressar millor les seves idees i gestionar millor les emocions.

— Finalment, creus que és important treballar l'actualitat amb aquests alumnes tan petits?

— Sí, molt. Tot i la seva edat, tenen opinions i percepcions molt clares. És important donar-los espais per parlar del que veuen, del que senten i ajudar-los a entendre el món d'una manera més reflexiva i adequada a la seva edat.

— Moltes gràcies per la teva aportació.

— A vosaltres.

11. BIBLIOGRAFIA

FiloXarxa. (sd). Teoria de l'acció social. Pensament.cat. Recuperat de https://www.pensament.cat/filoxarxa/filoxarxa/soci4uht.htm

ELE Plataforma Educativa Chaqueña. (2023). Durkheim y los hechos sociales. Recuperat de https://ele.chaco.gob.ar/mod/book/tool/print/index.php?id=62424

González, N. i Canals, R. (2018). Controvèrsia i pensament crític a l'educació primària.

Pons Mir, M. (2007). Canvi i continuïtat: Conceptes clau en l'ensenyament de les ciències socials en l'educació secundària obligatòria [Tesi doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona]. TDX. https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/4672/mpm1de2.pdf?sequence=1

Reddit. (sd). What is the philosophical difference between… Reddit. Recuperat de https://www.reddit.com/r/askphilosophy/comments/9qvp2l/what_is_the_philosophical_difference_between/?tl=es-419

Generalitat de Catalunya. (s. d.). Estadístiques i indicadors de contractació pública. Recuperat de https://web.gencat.cat/ca/generalitat/accio-govern/contractacio-publica/estadistiques-indicadors

Pontificia Universidad Javeriana. (2025, 27 de novembre). Qué son las ciencias sociales: definición, ramas e importancia. Recuperat de https://cienciassociales.javeriana.edu.co/w/blog/que-son-ciencias-sociales

Encyclopaedia Herder Editorial. (s. d.). Wilhelm Dilthey. Recuperat de https://encyclopaedia.herdereditorial.com/wiki/Autor:Dilthey,_Wilhelm

Dilthey, W. (1883). Introducción a las ciencias del espíritu. Leipzig: Verlag von B. G. Teubner.

Dilthey, W. (1910). La construcción del mundo histórico en las ciencias del espíritu. Leipzig: Verlag von B. G. Teubner.

Kuhn y las Ciencias Sociales: ¿Son las Ciencias Sociales realmente diferentes a las Ciencias Naturales? (2016). Revista Representación en Ciencia y Arte. Recuperat de https://revistas.unc.edu.ar/index.php/repr/article/download/27521/29046

Canals Cabau, R. (2018). L'ensenyament i l'aprenentatge de les ciències socials avui: un enfocament disciplinari o a partir de problemes? Revista Catalana de Pedagogia, 13, 63–87. Recuperat de https://revistes.iec.cat/index.php/RCP/article/view/144651/143258

Pagès, J. i Santisteban, A. (2014). Una mirada crítica a la enseñanza de las ciencias sociales.

Diversos autors. (2011). La evaluación en el proceso de enseñanza-aprendizaje de las ciencias sociales (Vol. I). Asociación Universitaria de Profesores de Didáctica de las Ciencias Sociales. Recuperat de https://dialnet.unirioja.es/descarga/libro/469511.pdf

Sanmartí, N. (2010). Avaluar per aprendre: L'avaluació per millorar els aprenentatges de l'alumnat en el marc del currículum per competències. Departament d'Educació, Generalitat de Catalunya. Recuperat de https://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0024/fc53024f-626e-423b-877a-932148c56075/avaluar_per_aprendre.pdf

Pagès, J. (2009). La educación para la ciudadanía y la enseñanza de las ciencias sociales.

Zubero, I. (2014). Participació, ciutadania i exclusió social. Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa, 57. Recuperat de https://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/download/278529/366290

Pagès i Blanch, J. (2019). Ciudadanía global y enseñanza de las Ciencias Sociales: retos y posibilidades para el futuro. REIDICS (Revista de Investigación en Didáctica de las Ciencias Sociales), 5, 5–22. Recuperat de https://dehesa.unex.es/server/api/core/bitstreams/55d2584f-9e1e-4084-b328-c34c979f9264/content

Departament d'Educació. (2024). Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural: Sabers de l'educació primària. Generalitat de Catalunya. Recuperat de https://repositori.educacio.gencat.cat/handle/20.500.12694/6158 (repositori.educacio.gencat.cat)

Redacción. (2026, 8 de gener). L'educació mediàtica, clau per fomentar el pensament crític entre infants i joves. Onda Cero. Recuperat de https://www.ondacero.es/emisoras/catalunya/noticies/leducacio-mediatica-clau-per-fomentar-pensament-critic-infants-joves_20260108695fb263ea66eb735329f848.html

Freire, P. (1970). Pedagogía del oprimido. Siglo XXI Editores. Recuperat de https://www.servicioskoinonia.org/biblioteca/general/FreirePedagogiadelOprimido.pdf

Bourdieu, P. (1997). Capital cultural, escuela y espacio social. Siglo XXI Editores.

Bourdieu, P. (1997). Capital cultural, escuela y espacio social (I. Jiménez, trad.). Siglo XXI Editores. Recuperat de https://openaccess.uoc.edu/server/api/core/bitstreams/2f9201d3-24a0-4ba9-9f44-12716b8d0bf7/content

Ajuntament de Sabadell. (2022). Divisió territorial i dades de població. Recuperat de https://sabadell.cat/ca/divisio-territorial/19184-districte-6

Generalitat de Catalunya. (2022). Diagnòstic quantitatiu de la població de Sabadell. Recuperat de https://scientiasalut.gencat.cat/bitstream/handle/11351/8956/informe_estat_salut_poblacio_sabadell_2_la_creu_alta_diagnostic_salut_quantitatiu_2022.pdf

Enciclopèdia Catalana. (s. d.). La Creu Alta. Recuperat de https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/la-creu-alta

Ajuntament de Sabadell. (s. d.). Repertori 2006. Recuperat de https://www.sabadell.cat/es/fitxa-repertori/103074-repertori-2006

Ajuntament de Sabadell. (s. d.). Districte 6. Recuperat de https://sabadell.cat/ca/divisio-territorial/19184-districte-6

Fundació Bofill. (s. d.). Escola Samuntada. Magnet. Recuperat de https://magnet.cat/centres-educatius/escola-samuntada/